

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES ALYTAUS APSKRITIES VYRIAUSIOJO POLICIJOS KOMISARIATO AREŠTINĖJE IR LAIKINO SULAIKYMO PATALPOSE

2014-09-08 Nr. 2014/1-60(20)
Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolą) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LRSKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai (toliau vadinama – Įstaiga) papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LRSKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

Seimo kontrolieriams organizuoti ir vykdyti jiems pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą padeda įstaigos struktūrinis padalinys – Žmogaus teisių biuras (toliau vadinama – Biuras). Biuro patarėjai Kristina Brazevič, Juras Taminskas ir vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, atlikdami jiems Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis, 2014-08-20 vertino asmenų laikymo Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau vadinama – VPK) areštinėje (toliau vadinama – areštinė) ir laikino sulaikymo patalpose sąlygas bei tai, kaip jose užtikrinamos žmogaus teisės.

Patikrinimo metu bendrauta su VPK viršininko pavaduotoju, laikinai atliekančiu viršininko funkcijas, Raimundu Jaciunsku, vyresniuoju specialistu Ramūnu Valentinu, laikinai einančiu VPK areštinės viršininko pareigas, bendruomenės slaugytoja ... ir kitais darbuotojais bei areštinėje laikomais asmenimis. Taip pat apžiūrėtos visos areštinės kameros, laikino sulaikymo, apklausos, pasimatymų ir kitos patalpos, pasivaikščiojimo kiemeliai, patikrinti įrašai, esantys Asmenų, laikomų policijos areštinėje, Sulaikytų, suimtų ir nuteistų asmenų, Asmenų išvedimo iš kamerų, Asmenų, uždarytų į policijos areštinės karcerį ir kituose apskaitos bei registracijos žurnaluose ir laikomų asmenų bylose.

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginus, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokį asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvaus protokolo 4 straipsnis).

II. TAIKYTINI TEISĖS AKTAI

2. Teisės aktai, taikytini atliekant patikrinimą areštineje ir laikino sulaikymo patalpose:
- 2.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;
 - 2.2. Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacija Rec(2006)2 valstybėms narėms dėl Europos kalinimo taisyklių;
 - 2.3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas;
 - 2.4. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas;
 - 2.5. Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Policijos generalinio komisaro 2007-05-29 įsakymu Nr. 5-V-356 „Dėl Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklių patvirtinimo“² (toliau vadinama – Taisyklės);
 - 2.6. Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcija, patvirtinta Lietuvos policijos generalinio komisaro 2012-10-10 įsakymu Nr. 5-V-677 „Dėl Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcijos patvirtinimo“;
 - 2.7. Lietuvos higienos norma HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009-09-29 įsakymu Nr. V-820 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

3. Patikrinimas atliktas vertinant žmogaus teisių apsaugos ir kankinimų prevencijos aspektu svarbiausius klausimus, atsižvelgiant į šios ataskaitos II skyriuje išvardintų teisės aktų nuostatas bei Europos Komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą standartus³ (toliau vadinama – CPT standartai).

Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos į areštinę patalpinamo asmens apsaugos garantijos (uždarymo datos ir laiko, kūno sužalojimų ir sumušimų fiksavimas, informavimas apie šių asmenų teises bei pareigas ir pan.), tinkamos laikymo sąlygos (ne mažesnis kaip 5 m² gyvenamasis plotas kameroje, neįskaičiuojant sanitarinio mazgo ploto, pakankamas apšvietimas, oro temperatūra, ventiliacija ir švara, aprūpinimas baldais, minkštuoju inventoriumi, patalyne ir higienos priemonėmis, 3 kartus (nepilnamečiams – 4 kartus) tiekiamas maistas, teikiama sveikatos priežiūra ir pagalba (įskaitant psichologo), teisė susitikti su gynėju, pasimatyti su artimaisiais ir kitais asmenimis, siųsti ir gauti laiškus, teikti skundus, pareiškimus ir kitos.

Kaip nurodyta CPT standartuose, sulaikant asmenis, jiems nedelsiant turi būti pateikiamas informacinis lapas, kuriame būtų paprastai ir aiškiai išdėstytos jų teisės. Daugiausia dėmesio skiriama šioms trimis policijos sulaikytų asmenų teisėms: teisei į tai, kad apie asmens sulaikymo faktą būtų pranešta jo pasirinktam asmeniui, teisei į gynėją ir teisei būti apžiūretam pasirinkto gydytojo. Tam tikrų reikalavimų būtina laikytis ir vykdant apklausą: CPT standartuose nurodyta, kad elektroninis apklausos įrašymas yra apsaugos nuo netinkamo elgesio priemonė, kuri naudinga ir policijos pareigūnams. Pažymėtina, kad CPT standartuose numatytas kamerų plotas, tenkantis vienam asmeniui, yra didesnis nei reglamentuota Lietuvos teisės aktuose: t. y. 7 m² (2 arba daugiau metro nuo vienos sienos iki kitos), taip pat 2,5 m nuo grindų iki lubų; akcentuojamas sulaikytųjų saugumas kameroje – turi būti sudaromos galimybės nuolat be didelių pastangų kontaktuoti su areštinės pareigūnais ir kitais darbuotojais.

² Pagal Lietuvos Policijos generalinio komisaro 2009-03-10 įsakymą Nr. 5-V-177, taisyklės netenka galios vidaus reikalų ministrui patvirtinus Teritorinių policijos įstaigų areštinių vidaus tvarkos taisykles.

³ [CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2013].

DUOMENYS APIE PATALPAS	
1. Kiek areštinėje / laikino (ar ilgalaikio) sulaikymo patalpose yra vietų?	1(1). Areštinėje yra 27 vietos. 1(2). VPK Operatyvaus valdymo skyriuje yra 3 laikino sulaikymo patalpos, jose nėra nustatytas konkretus vietų skaičius.
2. Ar yra kamerų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?	2. Ne.
LAIKOMI ASMENYS	
3. Kiek asmenų (vyrų, moterų, nepilnamečių) šiuo metu laikoma?	3. Patikrinimo metu areštinėje buvo laikoma 14 vyrų. Laikino sulaikymo patalpose asmenų nebuvo.
4. Ar apie sulaikymo faktą pranešama trečiajam asmens pasirinktai šaliai?	4. Taip.
5. Kur registruojami visi veiksmai, kurių imtasi asmens atžvilgiu (sulaikymo, uždarymo į areštinę data ir laikas, supažindinimas su teisėmis, ar buvo kūno sužalojimų, sumušimų arba nubrozdinimų, kada susisiekti su artimaisiais, advokatu, kada sulaikytasis su jais pasimatė, kada apklaustas ir pan.).	5. Visi uždaromi asmenys, priklausomai nuo jų kategorijos, registruojami: asmenų, kuriems paskirtas administracinis areštas, duomenys įrašomi į <i>Areštinėje laikomų asmenų registracijos žurnalą</i> , kitų – į <i>Sulaikytų, suimtų nuteistų asmenų registracijos žurnalą</i> . Kiekvienu atveju pildoma <i>Į areštinę uždaromo asmens kūno apžiūros kortelė</i> , kur fiksuojami visi matomi sužalojimai. Medicinos darbuotojas informaciją apie asmens kūno apžiūrą nurodo <i>Pristatytų asmenų sveikatos patikrinimo apskaitos žurnale</i> . Jei yra sužalojimų ar asmuo turi nusiskundimų dėl sveikatos, pradedama asmens sveikatos byla. Su areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis asmuo supažindinamas vietoje, supažindinimo faktą patvirtindamas parašu asmens byloje. Visi pasimatymai su advokatu ar artimaisiais, apklausos fiksuojamos <i>Asmenų išvedimo iš kamerų registracijos žurnale</i> . Įrašai patikrintuose registracijos žurnaluose ir asmenų bylose buvo tvarkingi.
6. Kiek vidutiniškai laiko laikomi asmenys praleidžia areštinėje / laikino sulaikymo patalpose?	6(1). Areštinėje asmenys laikomi teisės aktų nustatytais terminais: iki 48 valandų – sulaikytieji, įtariamai padarę nusikalstamą veiką, asmenys, pažeidę pasienio ruožo režimą arba pasienio kontrolės punktų režimą užsieniečiai, kurie negali patvirtinti arba nepatvirtina asmens tapatybės arba teisėto buvimo Lietuvos Respublikoje; iki 8 parų (šis terminas gali būti pratęstas iki 15 parų) – nuteistieji, kuriems

7. Kiek vidutiniškai sulaikytųjų vienu metu būna laikoma kameroje?	paskirtas suėmimas; iki 1 mėnesio arba iki 30 parų – asmenys, nubausti areštu. 6(2). Laikino sulaikymo patalpose vidutiniškai išbūna apie 2 valandas. 7. Iki 4 asmenų. Šią informaciją patvirtino ir apklausti areštinėje laikomi asmenys.
DARBUOTOJAI	
8. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba areštinėje / laikino sulaikymo patalpose? 9. Kiek numatyta etatų? Ar yra neužpildytų etatų? Kokie etatai yra neužpildyti ir kokių priemonių imamasi juos užpildyti? 10. Kiek areštinės darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?	8(1). Areštinėje per parą nuolat dirba 3–4 pareigūnai. 8(2). Prie laikino sulaikymo patalpų budi 2–3 pareigūnai. 9. Areštinėje yra viso 24 etatai. Patikrinimo metu neužpildyti buvo du statutinių valstybės tarnautojų etatai. Jiems užimti bus paskelbta atranka. 10. Mokymo programas darbuotojai renkasi patys, taip pat jas parenka padalinio vadovas. Per 2014 m. 19 areštinės darbuotojų dalyvavo mokymuose pagal <i>Privalomojo higienos įgūdžių mokymo programą</i> . Mokymuose, susijusiuose su žmogaus teisių apsauga, pareigūnai nedalyvavo.
SAUGUMO PRIEMONĖS IR SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJA	
11. Ar laikomiems asmenims yra sudarytos sąlygos nuolat be didelių pastangų kontaktuoti su areštinės pareigūnais? 12. Ar patalpose yra įrengtos: - vaizdo stebėjimo kameros; - pagalbos iškvietimo sistemos; - kita. 13. Ar užtikrinimas vaizdo stebėjimo kameromis stebimų laikomų asmenų privatumas?	11. Taip. Prireikus, asmenys gali pasibelsti į kameros duris ir taip pakviesti šalia nuolat budintį pareigūną. Pareigūnai taipogi stebi situaciją per visų kamerų duryse esančius stebėjimo langelius bei laikino sulaikymo patalpose įrengtas vaizdo stebėjimo kameras. Patikrinimo metu laikomieji areštinėje nusiskundimų dėl to neturėjo. 12. Vaizdo stebėjimo kameros yra įrengtos areštinės koridoriuose, pasivaikščiojimo kiemeliuose ir laikino sulaikymo patalpose. Pagalbos iškvietimo sistema (pareigūnams) įrengta areštinės bendrojo naudojimo patalpose ir apklausos kambariuose. 13. Taip. Peržiūrėjus vaizdo stebėjimo kamerų transliuojamą vaizdą, privatumo pažeidimų

<p>14. Ar areštinėje yra laikomasi izoliavimo reikalavimų pagal lytį, amžių, teistumą, kt. aspektus?</p> <p>15. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų? Kur registruojami smurto atvejai, jeigu būna? Kaip pirmiau nurodyti atvejai yra tiriami?</p> <p>16. Ar per 2014 metus yra buvę savęs žalojimo atvejų? Kokių priemonių ėmėsi / imtųsi pareigūnai, jei laikomi asmenys save žalojo / žalotų?</p> <p>17. Ar per 2014 metus yra buvę sulaikytųjų savižudybių?</p>	<p>nenustatyta.</p> <p>14. Taip. Taip pat atskirai vieni nuo kitų talpinami rūkantieji ir nerūkantieji.</p> <p>15. Nebuvo. Nustačius smurto atvejį, būtų surašomas tarnybinis pranešimas, kuris registruojamas raštinėje, ir pradedamas vykdyti tarnybinis patikrinimas bei priimamas procesinis sprendimas pradėti ar atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.</p> <p>16. Taip. Susižalojimų prevencija vykdoma nuolat stebint kameroje laikomus asmenis. Įvykus tokiems atvejams, pareigūnai arba bendruomenės slaugytojas suteikia pirmąją medicinos pagalbą, vykdomas pokalbis siekiant nustatyti savęs žalojimo priežastis. Prireikus, kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p> <p>17. Nebuvo.</p>
<p>APKLAUSOS, NUOBAUDOS</p>	
<p>18. Kuo vadovaujamasi vykdant įtariamų padarius nusikaltimą asmenų apklausą? Ar, atliekant apklausą, daromas vaizdo įrašas?</p> <p>19. Kiek yra įrengta apklausos patalpų?</p>	<p>18. Apklausas vykdo ikiteisminį tyrimą atliekantys pareigūnai vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normomis. Vaizdo įrašas daromas pagal poreikį, proceso dalyvių sprendimu.</p> <p>19. 3 patalpos. Patikrinimo metu patalpos buvo tinkamai apšviestos ir vėdinamos, įrengta šildymo sistema, aplinka neutrali, nebauginanti, dalyviams įrengti vienodos rūšies ir aukščio prie grindų pritvirtinti suolai. Dvejuose apklausos patalpose rasta daiktų, kurie gali būti panaudoti prisipažinimui išgauti – telefono ir kompiuterio laidai, ir į tai buvo atkreiptas pareigūnų dėmesys. Iš įrašų <i>Asmenų išvedimo iš kameros registracijos žurnale</i> nustatyta, jog apklausos vidutiniškai truko iki 1 val., ilgiausiai – apie 2 valandas. Pažymėtina, jog patikrinimo metu apklausti areštinėje laikomi asmenys nurodė, jog jiems visuomet buvo nurodoma apklausą vykdančio</p>

<p>20. Ar per 2014 metus laikomi asmenys buvo pateikę skundų dėl darbuotojų elgesio?</p> <p>21. Ar šiuo metu laikomiems asmenims yra paskirta nuobaudų; jei taip, kokios jos ir už ką?</p>	<p>pareigūno vardas, pavardė; nusiskundimų dėl apklausos proceso neturėjo.</p> <p>20. Ne. Patikrinimo metu apklausti asmenys taip pat neturėjo nusiskundimų dėl pareigūnų elgesio.</p> <p>21. Patikrinimo metu nustatyta, kad nuobaudų nėra paskirta. Nuobauda – patalpinimas į karcerį areštinėje nebuvo taikyta nuo 2013 m. vasario mėnesio.</p>
<p>LAIKYMO IR HIGIENOS SĄLYGOS</p>	
<p>22. Ar pagrindinis įėjimas į VPK bei kitos patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar yra nuovažos; - ar praėjimai bei durų staktos pakankamai platūs; - ar informaciniai užrašai pakankamai dideli; - kita. <p>23. Kiek laikymo vietų yra įrengta kiekvienoje kameroje, koks kiekvienos iš šių patalpų plotas (taip pat koks jų aukštis nuo grindų iki lubų) ir kiek ploto tenka vienam asmeniui?</p> <p>24. Ar visose kamerose pakanka natūralaus ir (arba) dirbtinio apšvietimo?</p> <p>25. Kaip vėdinamos kameros (natūralus, dirbtinis vėdinimas)? Ar užtikrinamas šildymas?</p> <p>26. Kas tvarko kameras?</p> <p>27. Kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) kameros yra tvarkomos?</p>	<p>22. Iš dalies; nuovaža įrengta prie vieno įėjimo į VPK.</p> <p>23. 8 kameros po 14,9 m². Jose yra įrengta po šešias laikymo vietas, tačiau, anot pareigūnų, jose laikoma ne daugiau kaip po 3–4 asmenis. 2 kameros po 10,07 m². Jose yra įrengta po dvi laikymo vietas. 2 kameros po 6,4 m². Jose laikoma po vieną asmenį. Vienam asmeniui vidutiniškai tenka 3,7–6,4 m² kameros ploto. Aukštis kameroje iki lubų yra 2,95 m. Kiekvienos iš trijų laikino sulaikymo patalpų plotas yra po 2,64 m².</p> <p>24. Taip.</p> <p>25. Dirbtinis ir natūralus (per langus) vėdinimas. Šildymas užtikrinamas. Patikrinimo metu langų stovis buvo tinkamas, oro temperatūra buvo normali, nebuvo juntami nemalonūs kvapai, ant sienų ir lubų pelėsių nebuvo matyti.</p> <p>26. Kameras tvarko jose laikomi asmenys ir valytoja, išleidus laikytus asmenis.</p> <p>27. Kameroje laikomi asmenys privalo jas tvarkyti kasdien. Patikrinimo metu kameroje ir laikino sulaikymo patalpose buvo švaru ir tvarkinga.</p>

<p>28. Ar kameroje yra visi pagal Taisyklės numatyti baldai bei priedai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lova; - spintelės; - stalas; - suolas arba taburetės; - drabužių kabliukai. <p>29. Koks minkštasis inventorių yra skiriamas kiekvienam laikomam asmeniui?</p> <p>30. Kas kiek laiko minkštasis inventorių yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas?</p> <p>31. Ar laikomi asmenys naudojami savo lovų skalbiniais?</p> <p>32. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinfekcija ir deratizacija?</p> <p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>33. Pastabos dėl sanitarinių mazgų būklės.</p> <p>34. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė ne rečiau kaip kartą per savaitę nusiprausti šiltu vandeniu duše?</p> <p>35. Ar laikomi asmenys gauna šių higienos priemonių:</p> <ul style="list-style-type: none"> - muilo; - tualetinio popieriaus; - higieninių įklotų; - kitko. 	<p>28. Taip.</p> <p>29. Kiekvienam asmeniui išduodamas čiužinys, pagalvė, antklodė, dvi paklodės, užvalkalas pagalvei ir du rankšluosčiai.</p> <p>30. Minkštasis inventorių skalbiamas 1 kartą per savaitę arba pagal poreikį. Čiužiniai, antklodės ir pagalvės naujai sulaikytiems asmenims išduodami dezinfekuoti.</p> <p>31. Taip.</p> <p>32. Paskutinė dezinfekcija, dezinfekcija ir deratizacija atlikta 2014 m. balandžio 24, 25 dienomis.</p> <p>33. Sanitarinis mazgas, nors ir atskirtas teisės aktų reikalavimus (aukščio) atitinkančia pertvara, neužtikrina privatumo. Kitokių trūkumų nenustatyta (užtikrinta švara, įrengta atskira patalpų oro šalinimo sistema, yra praustuvė ir šalto vandens čiaupas).</p> <p>34. Taip.</p> <p>35. Taip.</p>
MAITINIMAS	
<p>36. Kiek kartų per dieną yra maitinami laikomi asmenys?</p> <p>37. Kas gamina ir tiekia maistą?</p>	<p>36. Suaugusieji maitinami 3 kartus per dieną, o nepilnamečiai – 4 kartus.</p> <p>37. UAB „Kretingos maistas“.</p>

<p>38. Ar, esant medicininėms indikacijoms, laikomiems asmenims yra (būtų) užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas?</p> <p>39. Ar yra (būtų) užtikrinamas maitinimas pagal religinius ir (arba) kultūrinius įsitikinimus?</p> <p>40. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė? Kas ir kaip tai atlieka?</p> <p>41. Pastabos dėl savaitės valgiaraščių (raciono įvairumas; ar dažnai duodama šviežių vaisių ir daržovių, kitko).</p> <p>42. Kokie stalo indai, įrankiai skiriami laikomiems asmenims jų maitinimo metu?</p> <p>43. Ar laikomi asmenys gali bet kuriuo paros metu gerti geriamąjį vandenį?</p>	<p>38. Taip.</p> <p>39. Pareigūnai nurodė, kad, esant poreikiui, maistą tiekianti įmonė atsižvelgtų į tokių asmenų pageidavimus.</p> <p>40. Ne. Pareigūnai nurodė, kad maisto kokybės kontrolę pagal gautus nusiskundimus atlieka Alytaus visuomenės sveikatos centras.</p> <p>41. Išanalizavus 7 dienų valgiaraščius, pastebėta, kad maisto racionas yra pakankamai įvairus, laikomiems asmenims kasdien duodama šviežių daržovių.</p> <p>42. Maistas pateikiamas vienkartinuose induose, naudojant vienkartinius stalo įrankius, kuriais aprūpina maistą tiekianti įmonė. Pažymėtina, kad laikomi asmenys gali naudotis savo stalo indais ir šaukštais.</p> <p>43. Taip.</p>
APRANGA	
<p>44. Ar visi laikomi asmenys turi sezoną atitinkančią aprangą ir avalynę?</p> <p>45. Kas kiek laiko yra skalbiama laikomų asmenų apranga (apatiniai, viršutiniai drabužiai) ir kas tai atlieka?</p>	<p>44. Taip.</p> <p>45. Savo aprangą areštinėje laikomi asmenys skalbia patys. Pažymėtina, kad kamerose nėra sudarytos sąlygos džiovinti išskalbtus drabužius.</p>
SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	
<p>46. Ar areštinėje veikia medicinos punktas? Jei taip, ar jis turi leidimą-higienos pasą? Jei ne, kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu, kokios – naktį?</p>	<p>46. Taip. Areštinėje veikia medicinos punktas, kuriame dirba 1 bendruomenės slaugytoja (0,5 etato) ir 1 bendrosios praktikos slaugytoja (0,5 etato). Medicinos punktas turi teisę teikti bendruomenės slaugos paslaugas. Nuo 8 val. iki 17 val. laikomi asmenys gali gauti visas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurias gali suteikti bendruomenės slaugytoja. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prireikus kitu paros metu, kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p>

<p>47. Ar visi areštinės darbuotojai ir pareigūnai yra išklausę pirmosios pagalbos suteikimo kursą ir turi tai patvirtinančius dokumentus?</p> <p>48. Ar į areštinę pristatyti asmenys yra tikrinami, ar nėra apsikrėtę utėlėmis, niežais, ar neturi kūno sužalojimų, sumušimų, nubrozdinimų ar pan.?</p> <p>49. Ar užtikrinama laikomo asmens teisė būti apžiūretam jo pasirinkto gydytojo?</p> <p>50. Ar medicininės apžiūros metu, be gydytojo ir paciento, dalyvauja tretieji asmenys?</p> <p>51. Ar laikomi asmenys turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu?</p> <p>52. Ar stebima badaujančio asmens sveikatos būklė ir kaip?</p> <p>53. Ar įrengtas infekcinėmis ligomis sergančių asmenų izoliatorius?</p>	<p>47. Taip.</p> <p>48. Taip.</p> <p>49. Taip.</p> <p>50. Ne, tačiau pareigūnas laukia už kabineto durų, kad, esant reikalui, būtų užtikrintas saugumas.</p> <p>51. Taip. Pareigūnai nurodė, kad, esant poreikiui, būtų kreipiamasi į teritorinę asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl atitinkamų paslaugų suteikimo. VPK yra 1 psichologo etatas, pagal jį dirbantis specialistas teikia pagalbą tik pareigūnams.</p> <p>52. Taip. Bendruomenės slaugytoja kasdien lanko badaujantį asmenį ir stebi jo sveikatos būklę.</p> <p>53. Taip.</p>
<p>KITOS LAIKOMŲ ASMENŲ TEISĖS</p>	
<p>54. Ar laikomiems asmenims tinkamai užtikrinama jų teisė į teisinę pagalbą, teisė pasimatyti su gynėju?</p> <p>55. Ar laikomiems asmenims tinkamai užtikrinamos vertėjo paslaugos?</p> <p>56. Ar ir kaip laikomiems asmenims užtikrinama jų teisė pasimatyti su giminaičiais ir kitais asmenimis?</p> <p>57. Ar areštinėje yra atskira patalpa, kurioje vyksta joje laikomų asmenų pasimatymai su giminaičiais ir kitais asmenimis? Kokios jos sąlygos?</p>	<p>54. Taip. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, nusiskundimų nebuvo.</p> <p>55. Taip. Su juridiniu asmeniu sudaryta vertimo paslaugų pirkimo sutartis.</p> <p>56. Taip. Laikomi asmenys turi teisę kartą per 15 dienų pasimatyti su giminaičiais ar kitais asmenimis, esant bylą tiriančio pareigūno leidimui.</p> <p>57. Taip, bendraujama telefonu, būnant abipus permatomos pertvaros. Patikrinimo metu nustatyta, kad šios patalpos būklė yra gera, joje švaru, pakanka vietos lankytojams.</p>

<p>58. Ar laikomiems asmenims užtikrinama galimybė atlikti religines apeigas ir kur jie gali tai padaryti?</p> <p>59. Ar užtikrinama teisė gauti perduodamus daiktus, maisto produktus? Per kiek laiko patikrinami perduoti televizoriai, radijo imtuvai, kompiuterinių žaidimų aparatai ir kt.?</p> <p>60. Ar laikomiems asmenims užtikrinama teisė kasdien pasivaikščioti? Kiek įrengta pasivaikščiojimo kiemų, kokios jų sąlygos?</p> <p>61. Ar areštinėje yra galimybė skaityti naujausius laikraščius, žurnalus ir knygas?</p> <p>62. Kokia sporto, kultūros, laisvalaikio veikla prieinama laikomiems asmenims?</p> <p>63. Ar laikomiems asmenims yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?</p>	<p>58. Taip. Esant poreikiu, religines apeigas galima atlikti kamerose.</p> <p>59. Sulaikyti, suimti, administracine tvarka areštuoti asmenys turi teisę kartą per 15 dienų gauti artimųjų ar kitų asmenų perduodamus daiktus. Leidžiami perduoti elektros prietaisai asmeniui atiduodami tą pačią dieną. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, nusiskundimų dėl netinkamai užtikrinamos jų teisės gauti perduodamus daiktus negauta.</p> <p>60. Taip. Laikomi asmenys turi teisę kasdieną 1 val. pasivaikščioti (nepilnamečiai, moterys ir sergantys tuberkulioze vedami pasivaikščioti 2 kartus per dieną po 1 val.). Yra įrengti 3 pasivaikščiojimo kiemeliai. Patikrino metu nustatyta, kad pasivaikščiojimo kiemų būklė gera, juose yra pakankamai vietos, švaru; yra šiukšliadėžės. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad ne visuose kiemeliuose yra įrengta pastogė, sauganti nuo kritulių ir tiesioginių saulės spindulių.</p> <p>61. Taip.</p> <p>62. Nėra jokios papildomos veiklos. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, daugelis nurodė, kad jiems nėra sudarytos sąlygos užsiimti sporto, kultūros ir (ar) kitokia laisvalaikio veikla. Ypatingai tai pažymėjo administracinį areštą atliekantys asmenys.</p> <p>63. Taip.</p>
<p>INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS</p>	
<p>64. Ar laikomiems asmenims yra sistemingai pateikiamas informacinis lapas, kuriame aiškiai išdėstytos jų teisės, pareigos ir laikymo areštinėje tvarka? Ar asmuo pasirašo, jog buvo su tuo supažindintas?</p> <p>65. Ar informacija apie laikomų asmenų dienotvarkę, jų teises, pareigas bei draudimus, leidžiamus perduoti daiktus, maisto produktus ir kita naudinga informacija yra prieinama</p>	<p>64. Talpinant asmenį į areštinę, toks lapas nėra pateikiamas, tačiau asmuo yra pasirašytinai supažindinamas su areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis, kuriose išdėstytos teisės, pareigos ir laikymo tvarka.</p> <p>65. Patikrinimo metu nustatyta, kad tiek bendrose areštinės patalpose, tiek kamerose nėra informacinių stendų, kuriuose, be areštinės vidaus tvarkos taisyklių, taip pat būtų talpinama</p>

<p>laikomiems asmenims bei VPK lankytojams?</p> <p>66. Ar laikomiems asmenims tinkamai sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimuisi (išduodami vokai, pašto ženklai, rašymo priemonės, popierius ir pan.)?</p> <p>67. Ar laikomiems asmenims yra prieinama informacija apie valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktinius duomenis?</p> <p>68. Ar laikomų asmenų kreipimaisi yra registruojami?</p> <p>69. Ar į kreipimuisi atsakoma laiku?</p> <p>70. Kokia tvarka laikomiems asmenims įteikiami laiškai iš kitų įstaigų / institucijų, artimųjų ir per kiek laiko?</p> <p>71. Per kiek laiko yra išsiunčiami asmenų laiškai kitoms įstaigoms / institucijoms, pareigūnams, giminaičiams, kitiems asmenims?</p> <p>72. Ar išsiunčiami bei gaunami laiškai yra cenzūruojami?</p>	<p>kita laikomiems asmenims aktuali informacija. Pažymėtina, kad informacija, nurodyta šiame klausime, lankytojams yra pateikiama išskirtinai VPK patalpose įrengtuose informaciniuose stenduose. ,</p> <p>Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis, daugelis nurodė, kad žino areštinės vidaus tvarkos taisyklės, tačiau kitos informacijos (67 kl.) jiems trūksta.</p> <p>66. Asmenys aprūpinami būtinomis priemonėmis, jeigu norima rašyti prašymus, skundus, pasiūlymus, adresuotus valstybinėms institucijoms. Jei laiškai adresuojami giminaičiams ar kitiems asmenims, pašto išlaidas apmoka siuntėjas.</p> <p>67. Ne. Klausime nurodyta informacija yra prieinama tik tuo atveju, jei patys laikomi asmenys pareigūnų prašo tokios informacijos. Kaip nurodyta 65 kl. atsakyme, nesant informacinių stendų, be pareigūnų pagalbos nėra prieinama ir šiame klausime išvardinta informacija.</p> <p>68. Taip, registracijos žurnale.</p> <p>69. Taip, per teisės aktuose nustatytus terminus.</p> <p>70. Iš artimųjų arba kt. asmenų gauti laiškai įteikiami per tris darbo dienas nuo jų gavimo. Iš kitų įstaigų / institucijų gauti laiškai įteikiami per vieną darbo dieną nuo jų gavimo.</p> <p>71. Artimiesiems arba kitiems asmenims adresuoti laiškai išsiunčiami per tris darbo dienas nuo jų gavimo, kitoms įstaigoms / institucijoms adresuoti laiškai išsiunčiami per vieną darbo dieną nuo jų gavimo.</p> <p>72. Išsiunčiami bei gaunami laiškai yra cenzūruojami tik esant ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimui ar vadovaujantis teismo nutartimi. Patikrinimo metu apklausus laikomus asmenis dėl pirmiau nurodytų aplinkybių, visi pareiškė, kad pareigūnai nepažeidžia jų teisės į privatumą dėl išsiunčiamų bei gaunamų laiškų.</p>
---	---

UŽSIENIO VALSTYBIŲ PILIEČIAI	
73. Ar šiuo metu įstaigoje yra užsienio valstybių piliečių?	73. Ne.
74. Ar užsienio valstybių piliečiams sudaromos sąlygos palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir (arba) konsulinėmis įstaigomis?	74. Esant asmens pageidavimui, būtų sudaryta galimybė susisiekti su savo valstybės diplomatine atstovybe ir (arba) konsuline įstaiga.
KITŲ INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI	
75. Ar areštinėje / laikino sulaikymo patalpose trejų metų laikotarpiu buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną?	75. Jungtinių Tautų specialistai pabėgėlių integracijos klausimais atliko įstaigos veiklos tyrimą, tačiau jokie duomenys ir (arba) rekomendacijos areštinei dėl atlikto tyrimo nėra pateikti.
76. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas patalpose? Ar nustatyta priešgaisrinės saugos pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	76. 2014 m. birželio mėn.; nustatyti neesminiai pažeidimai pašalinti.
77. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinį patikrinimą patalpose? Ar buvo nustatyta sveikatos saugos pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	77. 2014 m. birželio 2 d.; pažeidimų nenustatyta.
78. Kada Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	78. 2011 m. liepos 11 d.; pažeidimų nenustatyta.

IV. IŠVADOS

4. Apibendrinant patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su laikomų asmenų teisių padėtimi areštinėje / laikino sulaikymo patalpose, bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, nustatyti šie trūkumai:

- 4.1. pagrindinis įėjimas į VPK bei kitos patalpos yra neprieinamos asmenims su negalia;
- 4.2. kai kurių kamerų ir laikino sulaikymo patalpų plotas neatitinka teisės aktuose numatyto ne mažesnio kaip 5 m² ploto reikalavimo; be to, areštinės kameroje įrengta daugiau vietų, nei patvirtinta, kas kelia abejonių, ar ir jose yra užtikrinamas Taisyklėse vienam asmeniui numatytas 5 m² gyvenamasis plotas;
- 4.3. kameroje esantys sanitariniai mazgai įrengti taip, jog nėra užtikrinamas patalpose laikomų asmenų privatumas;
- 4.4. nėra tikrinama pagaminto maisto kokybė;
- 4.5. laikomiems asmenims nėra sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius;
- 4.6. laikomiems asmenims nėra sudarytos galimybės susitikti su psichologu, psichoterapeutu;
- 4.7. ne visuose pasivaikščiojimo kiemuose yra įrengtos pastogės;

4.8. į areštinę talpinamų asmenų supažindinimo su jų teisėmis ir areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis tvarka kelia abejonių, t. y., ar toks supažindinimas su teisėmis nėra tik formalumas, galimai neužtikrinant tinkamo asmens informavimo apie jo teises; tiek bendrose areštinės patalpose, tiek kamerose nėra informacinių stendų; laikomiems asmenims nėra prieinama informacija apie valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktinius duomenis.

V. REKOMENDACIJOS

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punkto nuostatomis, VPK viršininkui Česlovui Mulmai rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

5.1. apklausos kambariai pagal galimybes būtų stebimi naudojant vaizdo stebėjimo kameras;

5.2. pagrindinis įėjimas į VPK ir kitos patalpos būtų prieinamos asmenims su negalia;

5.3. visų kamerų ir laikino sulaikymo patalpų plotas atitiktų teisės aktuose numatytą ne mažesnę kaip 5 m² gyvenamojo ploto reikalavimą ir būtų įrengta tik tiek vietų, kiek gali būti laikoma asmenų;

5.4. kamerose esantys sanitariniai mazgai būtų įrengti taip, kad būtų užtikrintas laikomų asmenų privatumas (pavyzdžiui, panaudojant širmas);

5.5. į areštinę pristatomo pagaminto maisto kokybė (išvaizda, kiekis, temperatūra) būtų reguliariai tikrinama;

5.6. laikomiems asmenims būtų sudarytos sąlygos išsidžiovinti skalbinius;

5.7. laikomiems asmenims būtų sudarytos galimybės susitikti su psichologu, psichoterapeutu;

5.8. visuose pasivaikščiojimo kiemuose būtų įrengtos pastogės, kurios pasivaikščioti išvestus asmenis apsaugotų nuo kritulių arba tiesioginių saulės spindulių;

5.9. kad būtų įvertintas laikomų asmenų poreikis sporto, kultūros, laisvalaikio veikloms ir, esant galimybei, būtų sudarytos sąlygos jomis užsiimti;

5.10. į areštinę talpinami asmenys su jų teisėmis ir areštinės vidaus tvarkos taisyklėmis būtų supažindinami pateikiant šią informaciją atspausdintą atskirame lape ir įteikiant jį asmeniui; tiek bendrose areštinės patalpose, tiek kamerose būtų įrengti informaciniai stendai, o juose būtų talpinama ir nuolat atnaujinama aktuali informacinė medžiaga (areštinės vidaus tvarkos taisyklės, valgiaraščiai, informacija apie valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų ir atsakingų pareigūnų kontaktinius duomenis ir kt.);

5.11. įstaigoje dirbančių asmenų darbo kokybei gerinti pagal galimybes būtų organizuojami mokymai žmogaus teisių temomis, pareigūnai dalyvautų įvairiuose mokymuose, kad galėtų pasidalinti gautomis žiniomis su kolegomis.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2014-10-31.

Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas

Augustinas Normantas